

Araştırma Makalesi | Research Article

Twitter Diplomasisi Üzerinden Türkiye-İran İlişkilerini Anlamak: Erdoğan ve Ruhani Dönemleri (2013-2021)

Understanding Turkey-Iran Relations Through Twitter Diplomacy: Erdogan and Ruhani Periods (2013-2021)

Yusuf SAYIN (Assoc. Prof. Dr.)
Necmettin Erbakan University, Faculty of Political Science
Konya/Turkey
ysayin@erbakan.edu.tr

Sümeyra AVCI (MA Student)
Necmettin Erbakan University, Institute of Social Sciences
Konya/Turkey
smyravci@hotmail.com

Muhammed CANDAN (MA Student)
Necmettin Erbakan University, Institute of Social Sciences
Konya/Turkey
muhammedcandan1996@gmail.com

Başvuru Tarihi | Date Received: 31.08.2021
Yayına Kabul Tarihi | Date Accepted: 26.01.2022
Yayınlanma Tarihi | Date Published: 31.01.2022
<https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.988908>

Öz

Teknolojideki gelişmeler gündelik yaşamın her alanını etkilediği gibi uluslararası ilişkileri ve diplomasi alanlarını da etkilemiştir. Sosyal medya yeni bir diplomasi alanı olarak kendini göstermiştir. Twitter, sosyal medya platformu olarak hayatın her alanında iletişim aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Diplomasi ve devletlerarası siyasi ilişkiler de Twitter'ın sağladığı kolaylaştırıcı ve karşılıklı etkileşimi sağlayıcı karakteristiğinden nasibini almıştır. Bu çalışmada, Twitter diplomasisi (Twipdiplomasi) üzerinden Türkiye-İran ilişkileri anlaşılmasına ve analiz edilmeye çalışılmış; Erdoğan-Rouhani dönemlerinde (2013-2020) sanal bir diplomasi platformu olarak Twitter üzerinden yapılan paylaşımlarla ikili ilişkiler analiz edilmeye çaba gösterilmiştir. Türkiye ve İran cumhurbaşkanları, dışişleri bakanları ve bakanlıklar arasında gerçekleşen belli başlı bazı yazışmalar incelenmiş; söz konusu kişi ve kurumların Twitter mecrasında yer alan söylemleri üzerinden Türkiye-İran ilişkileri açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışma, 7 yılı kapsayan paylaşımlar arasından 13 Tweet seçilerek gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diplomasi, İran, Türkiye, Twitter, Uluslararası İlişkiler.

Abstract

Developments in technology affect all areas of daily life as well as international relations and diplomacy. Social media emerges as a new field of diplomacy. Twitter, as a social media platform, has started to be used as a communication tool in all areas of life. Diplomacy and inter-state political relations have also been affected by the facilitating and mutual interaction characteristic of Twitter. In this study, Turkey-Iran relations are tried to be understood and analyzed through Twitter Diplomacy (Twipdiplomacy). During the Erdogan-Rouhani periods (2013-2020), bilateral relations are tried to be analyzed with the shares made on Twitter as a virtual diplomacy platform. Some correspondences between the presidents of Turkey and Iran, foreign ministers and ministries are examined; Turkey-Iran relations are tried to be explained through the discourses of the people and institutions in question on Twitter. The study is carried out by selecting 13 Tweets from the posts covering 7 years.

Keywords: Diplomacy, International Relations, Iran, Twitter, Turkey.

Giriş

1990'larda teknolojinin gelişmesiyle beraber internet ve bağlı teknolojiler her alanda kullanılan bir araca dönüşmüştür. Uluslararası ilişkilerde bu dönüşümden fazlaca etkilenmiş ve böylece devletler de teknolojiden etkili şekilde yararlananlar arasına girmiştir. Bu süreçte geleneksel diplomasi boyut değiştirmiş ve 'dijital diplomasi' kavramı ortaya çıkmıştır. Yeni tür diplomaside dijital araçlar kullanılarak kamuoyu oluşturma, bilgilendirme ve reklam yapma gibi çeşitli etkenler üzerinden bir imaj inşa edilmeye çalışılmıştır. Bu inşa noktasında en önemli sosyal medya araçları arasında Twitter, Facebook ve Instagram yer almıştır (Ekşi, Kamu Diplomasisi, 2020, s. 392).

Teknoloji çağının her alanda etkisini gösterdiği bu dönemde uluslararası / küresel anlamda iletişim kanallarının çoğalması, anlık yaşanan gündem değişiklikleri ve haber akışı gibi durumların ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Dijital kanallar diplomatik ilişkiler kurmak ve ülkelerle bağlantılar ihdas etmek için etkin birer araç konumuna yükselmiştir. Ülkeler arası diplomasi trafiğinin de yaşanan bu değişime ayak uydurması ve gerekli refleksi anında gösterebilmesi için teknolojinin sunduğu imkanlardan yararlanmak zorunda kalınmıştır. Ülkeler yaşanan bu dijital devrimle politik ve diplomatik anlamda dönüşümler yaşamaya başlarken, iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle sosyal, ekonomik, kültürel ve politik değişikliklerin meydana gelmesi, yaşanan siyasi yapıdaki değişim ve dijital gelişmeler diplomasi kavramının da eşanlı değişmesine yol açmıştır. Dijital diplomasi, sosyal medya kanalları marifetiyle vatandaşların güvenebileceği etkin bir ortam inşa etmektedir. Bu iletişim kanallarıyla etkili bir ortam oluşturan dijital diplomasisinin diplomatik faaliyetler açısından önemli bir yeri bulunmaktadır. Artık dijital diplomasinin giderek önemini arttırması, devleti temsil eden liderleri ve kurumları bu alanda dijital diplomatik araçları kullanıma mecbur bırakmıştır. Pek çok görüş, dijital diplomasinin bu özelliğiyle yeni bir diplomasi türü olarak ortaya çıktığını öne sürmektedir (Ekşi & Taş, 2020, s. 213-220).

Son dönemde gücü ve popülerliği giderek artan Twitter, dijital diplomasinin yaygın biçimlerinden biri haline gelmiştir. Twitter sayesinde kullanıcı takipçilerini güncel konular hakkında bilgilendirebilmekte, yaptığı çalışmaların hedef kitleyi ne ölçüde etkilediğine dair bilgi sahibi olabilmektedir. Bu bağlamda ortaya çıkan Twitter diplomasisini kısaca sosyal medya web sitesi Twitter'ın devlet başkanları, devlet kurumları ve diplomatlar tarafından kamu diplomasisi yürütmek için kullanılması olarak tanımlayabiliriz (Landler, 2014). Özellikle dış politika karar alıcıları tarafından artan bir şekilde kullanılması bu kavramı dijital diplomasi açısından önemli bir etken haline getirmiştir.

Uluslararası ilişkiler açısından çok önemli bir kavram olan 'diplomasi', son dönemde dünya liderleri, bakanlar ve kamu kurumları tarafından yaygın şekilde kullanılmakta olan sosyal medya araçlarından biri olan Twitter ile bir araya gelerek önemli bir çalışma alanı doğurmuştur.

İran ve Türkiye arasındaki ilişkiler ekonomik, siyasi, güvenlik boyutlarıyla sıkça tartışma konusu olmaktadır. Türkiye'nin ve İran'ın tarihsel arka planında, iki ülkenin yollarının devamlı kesiştiği ve çoğu zaman aynı kaderi paylaştığını söylemek mümkündür. İran ve Türkiye coğrafi konumları, ortak tarihsel geçmişleri ve jeopolitik durumları ile bölgedeki önemli aktörlerdendir. Tarih boyunca iki ülke çeşitli medeniyetler kurmuş, çıkar ve güç ilişkileri çerçevesinde bölgeye siyasal ve politik açıdan yön vermiştir (Hallaç, 2020). Türkiye ve İran arasındaki ilişkiler hiçbir zaman aynı düzlemde ilerlememiştir. Yüzyıllardır bölgesel güç olmaya çalışan bu iki ülke rekabet içerisinde gelişen karmaşık

bir ilişki ağına sahiptir. Yönetimsel ve mezhepsel farklılıklar bir mücadele alanı oluştursa da jeopolitik konumları, tarihsel geçmişleri ile bir iş birliği alanı da oluşturabilmektedirler (Bahtiyar, 2020, s. 98).

2013 yılında Hasan Rouhani'nin cumhurbaşkanı seçilmesiyle birlikte iki ülke ilişkileri yeni bir boyuta taşınmıştır. İran'ın Ahmedinejad sonrası dış politikada büyük sorunlar yaşaması, Rouhani'nin ilk iş olarak dış politikada düzenlemeler yapmasına sebep olmuştur. Rouhani'nin bölgesel ilişkileri geliştirmeye yönelik adımları, Türkiye ve İran ilişkilerine de olumlu yansımıştır. İran'ın barışçıl ve ılımlı bir dış politika yürütmesi, Türkiye'nin de dış politika çerçevesinde geliştirilen komşu ülkeler ile sorunsuz ve maksimum iş birliği politikası gereği memnuniyetle karşılanmış ve üst düzey temaslar gerçekleştirilmiştir (Şahin, 2020, s. 171).

Arap Baharının başladığı ve olayların Suriye'de iç savaşa dönüştüğü 2011 yılına kadar, iki ülke ilişkileri normal seyrinde devam etmiştir. 2011 yılında Kuzey Afrika'da baskıcı rejimlere karşı demokrasi ve özgürlük talepleriyle çıkan ayaklanmaların kısa sürede Ortadoğu'ya yayılmasıyla iki ülke arasında rekabet ortamı doğmuştur (Sayın & Kılınçarslan, 2019, s. 247). Ayaklanmaların stratejik öneme sahip olan Suriye'ye sıçraması ve buradaki yönetimin hedef alınması İran'ın tepkisine sebep olmuştur. Türkiye bölgede insani krizlerin artması, sivillere yönelik saldırılar ve sınır güvenliğini tehlikeye düşürecek terör faaliyetleri sebebiyle mevcut hükümetin değiştirilmesinden yana tavır almıştır. Özellikle 2014 sonrası DAESH ve YPG gibi terör örgütlerinin Türkiye sınırına kadar gelmesi ve terör faaliyetlerinde bulunması, Türkiye'nin askeri operasyonlar düzenlemesine neden olmuştur (Küntay, 2021, s. 18). Türkiye-İran ilişkilerinde 2003-2011 yılları arasında yaşanan yakınlaşma sürecinin etkisi azalmış (Uzun, 2013, s. 160) ve kriz ortamı doğmuştur. Ancak son dönemde yaşanan gelişmeler ekseninde iki ülke, iş birliğini zorunlu kılan bir konjonktürün içerisine girmiştir (Tüysüzoğlu, 2017, s. 32). Rusya'nın da içinde bulunduğu Ortadoğu krizine çözüm arayışları, Türkiye-İran ilişkilerini tekrar normalleştirmiştir (Şahin, 2020, s. 171). Kısaca; son dönem Türkiye-İran ilişkilerini hem rekabet hem de iş birliğine açık bir süreç olarak tanımlamak mümkündür.

Bu çalışma İran ve Türkiye'deki yetkili kişi ve kurumların diplomaside dijital kanalları etkili bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını analiz etmek ve Türkiye-İran ilişkilerinde nasıl bir rol oynadığını 2013-2021 zaman dilimine odaklanarak tartışmayı amaçlamaktadır. Bu tartışma ekseninde Twitter'ı ikili ilişkiler bağlamında hangi lider daha fazla kullanmaktadır? Bu aktörler Twitter'ı Türk-İran ilişkilerinde hangi amaçlar için kullanmaktadır? Twitter'ın Türk-İran ilişkilerindeki temel rolü nedir? Çalışmada bu temel soruların yanı sıra dijital diplomasi ve Twitter diplomasisi ne kadar etkilidir gibi alt araştırma sorularına da yanıt aranacaktır. Yapılan incelemeler ile Türkiye-İran ilişkilerinde, Twitter'ın bir diplomatik araç olarak kullanılmasının etkisi değerlendirilecektir. Bunun sonucunda Twitter'ın iki ülke arasındaki ilişkileri ne ölçüde etkilediğinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın uygulama yönteminde Twitter'da paylaşılan gönderilerin analiz edilmesi için içerik analizi yöntemi kullanılacaktır. İçerik analizi yöntemi nitel araştırma yöntemleri arasında en çok kullanılan yöntemlerden biridir. Twitter kullanım pratikleri incelenirken, 2013-2021 tarihleri arasında yer alan liderlerin paylaşım konusu, kullandıkları görseller ile söylemleri öne çıkarılacaktır. Bu çerçevede çalışmada ilk olarak kamu diplomasisinin kavramsal boyutu incelenecek, dijital diplomasi kavramı açıklanacaktır. Daha sonra 2013-2021 tarihleri arasında Türkiye ve İran ilişkileri, diplomatik bir araç olarak Twitter üzerinden analiz edilmesi hedeflenmektedir. Türkiye ve İran cumhurbaşkanları, dışişleri bakanları ve bakanlıklar arasında gerçekleşen belli başlı yazışmalar incelenecek; söz

konusu kişi ve kurumların Twitter mecrasında yer alan söylemleri üzerinden Türkiye-İran ilişkileri açıklanmaya çalışılacaktır.

Kavramsal Çerçeve: Kamu Diplomasisi ve Dijital Diplomasi

Siyasi bir kavram olan diplomasi, uluslararası ilişkilerde aktörlerin zor kullanmadan bilgi ve kapasitesini kullanabilme yeteneğini ifade etmektedir. Diplomasinin temel hedefi devletlerin herhangi bir askeri güce başvurmaksızın dış politikadaki çıkarlarını gerçekleştirmesidir (Çolakoğlu, 2014, s. 379). Modern uluslararası ilişkilerin değişmez bir aracı olarak kabul edilen diplomasinin kökeni çok eskiye dayanmaktadır. Eski Yunancada “diploma” sözcüğünden gelen kelime, Eski Yunan ve Roma İmparatorluklarının başka devletlerle resmi yazışmalarında kullandığı belgeleri katlama biçiminden dolayı “ikiye katlamak” anlamına gelmektedir. 1796 yılında İngiliz yazar ve siyasetçi Edmund Burke ile uluslararası ilişkilerin yürütülme süreci anlamında kullanılmaya başlanmıştır (Köse, 2017, s. 2349).

Önemli bir dış politika aracı olan diplomasi, devletler arasındaki anlaşmazlıkların ve uyuşmazlıkların azaltılması ya da ortadan kaldırılması için önemli bir görev üstlenmiştir. Ancak zamanla geleneksel diplomasinin mevcut sorunlara kısıtlı bakış açısı ve uluslararası konjonktürün değişmesi diplomasinin yeniden yorumlanmasına ve yeni alternatifler eklenmesine sebep olmuştur. Artık ilişkiler kamu diplomasisi çatısı altında toplanmaya başlamıştır (Doğan & Çatal, 2018, s. 17).

Kamu diplomasisi devletlerin özellikle medya ve teknoloji araçlarını kullanarak kamuoyu oluşturmaya yönelik yaptıkları siyasal iletişim kurma biçimidir (Kılıçaslan, 2020, s. 370). Devletin herhangi bir mali yük altına girmeden ve askeri kaynaklara başvurmadan çıkarlarını elde etme yeteneği olarak yorumlanabilir. Devlet, başka bir devletin toplumunu ve politikalarını, kendi lehine döndürmek amacıyla etkilemeye çalışmaktadır. Aktör kendi kurumlarını, ulusal ideallerini, kültürünü ve güncel politikalarını diğer toplumlara anlatmaya çalışarak bir nevi ulusal çıkar tanıtımı yapmaktadır (Doğan & Çatal, 2018, s. 18).

Kamu diplomasisi, soğuk savaş boyunca sıklıkla kullanılmış ancak iletişim ve haberleşmenin sınırlı olması diplomasinin de etki alanlarını daraltmıştır. 21. yüzyılla birlikte iletişim teknolojilerinde büyük ilerlemeler meydana gelmiştir. Gelişen iletişim teknolojileri toplumu, kültürü ve ekonomiyi etkilemenin yanı sıra diplomasiye de yeni bir boyut kazandırmıştır. Kamu diplomasisi değişmeye başlamış ve devletlerin diplomasi anlayışı genişlemiştir. Bu değişimler “dijital diplomasi”, “e-diplomasi”, “kamu diplomasisi 2.0” gibi çeşitli adlandırmalarla ifade edilmiştir. İnternet ve sosyal medyanın her alana dahil olmasıyla devletler bu sürece seyirci kalmayarak diplomatik faaliyetlerinde iletişim ağlarını özellikle sosyal medyayı etkin bir araç olarak kullanmaya başlamıştır (Çömlekçi, 2019, s. 2). Uluslararası ilişkilerin soğuk savaşın bitiminden günümüze kadar geçirdiği dönüşüm düşünüldüğünde klasik diplomasi kavramlarının bugünün dinamiklerini anlamada yetersiz kaldığı görülmektedir (Ovalı, 2020, s. 20). Küreselleşmeyle beraber gelişen kitle iletişim teknolojisi, kamu diplomasisine yeni bir boyut kazandırmıştır. Devletler artık yaşanan değişimlerle birlikte diplomasiyi sosyal medya aracılığıyla dijital platformlara taşımıştır.

Sosyal medyanın bir diplomatik faaliyet aracına dönüşmesi klasik diplomaside dört önemli ve zorunlu değişime yol açmıştır. Birincisi devlet liderlerinin sosyal medya araçlarını kullanarak mesajlarını, görüşlerini, kamuoyu bilgilendirmelerini anlık yapabilmesidir.

Bu da eskiden sıklıkla kullandıkları temsilciler, basın toplantıları gibi klasik yöntemlere daha az ihtiyaç duymalarını sağlamıştır. İkinci değişim zaman-mekân kavramının ortadan kalkmasıdır. Klasik diplomaside iletilmek istenen mesajlar diplomatlar tarafından uzun ve yorucu bir süreçte hazırlanmaktaydı. Ancak sosyal medya araçlarıyla bu işlemler saniyelik yapılmakta ve aynı anda yüz binlerce kullanıcıya ulaşılması mümkün hale gelmektedir. Üçüncüsü ise klasik diplomasinin devlet merkezli sadece diplomatları ve politikacıları bağlayan ve sivilleri dışlayan yapısındaki değişimdir. Bu değişimle beraber diplomasinin en önemli prensibi olan gizlilik ortadan kalkmaya başlamıştır. Sosyal medya araçlarını kullanan tüm internet kullanıcıları diplomasinin bir parçası olmuştur. Bu durum da diplomasiyi daha şeffaf ve açık hale getirmiştir. Dördüncü değişim diplomasinin yüz yüze eğitim kurma biçimine ek olarak internet üzerinden kurulan ilişki biçimlerinin eklenmesidir. Klasik diplomasinin liderlik özelliklerini yansıtan vücut dili, ses gibi özellikleri sanal ortamla beraber beğeni ve etkileşim sayısı, yorum ve takip gibi sanal tepkileri önemli hale getirmiştir (Ovalı, 2020, s. 24).

Kamu diplomasisinin yeni bir boyutu olan dijital diplomasiyi, sosyal medya ve dış politikanın birlikte uygulanması olarak tanımlayabiliriz (Alan & Özlü, 2019, s. 50). Dijital diplomasi; diplomatik hedefleri gerçekleştirmek amacıyla devletlerin, bürokratların ve siyasetçilerin interneti kullanmasıdır (Hanson, 2012, s. 2). İnternet, uluslararası ilişkiler üzerinde, devletlerin denetimini azaltarak karar alma sürecini zorlaştırırken, politika yapımında ses ve çıkarların sayısını arttırmakta ve konu hakkındaki bilginin doğru olup olmadığı önemli olmaksızın çok hızlı bir şekilde yayılmaktadır. Diplomatik hizmetler internet sayesinde çok daha hızlı bir şekilde ülke vatandaşlarına sunulmaktadır (Westcott, 2008, s. 2).

Günümüzde kullanılan başlıca sosyal medya hesapları; Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat, WhatsApp ve Youtube gibi çeşitli paylaşım ağlarıdır. Video, resim ve yazı-metin paylaşımı gibi çeşitli ya da çok yönlü özellikleriyle hepsinin kendine ait kullanımı mevcuttur ve bu hesaplar milyonlarca kullanıcıya sahiptir. Sosyal medya araçları sadece bireysel anlamda değil siyasal anlamda da kullanılmaktadır. Twitter ve Facebook gibi sosyal medya araçları liderler için yalnızca yurt içi ve yurt dışındaki insanlarla iletişim kurabilmeleri için bir araç değil aynı zamanda bu liderlerin diplomatik görevlerini yerine getirebilmesini sağlayan etkileşim ağıdır (Chhabra R. , 2020, s. 2).

Dünya liderlerinin daha aktif kullanması ve kullanım etkinliği nedeniyle bu çalışmada sosyal medya aracı olarak Twitter seçilmiştir. Bu bağlamda Türkiye-İran ilişkileri, Twitter platformundaki paylaşımlar vasıtasıyla ele alınmıştır. Bu çerçevede Twitter'ın gelişimi, özellikleri ve bir diplomasi aracı olarak kullanımından bahsetmek yerinde olacaktır. Twitter, 2006 yılında yazılım mimarı Jack P. Dorsey tarafından kurulmuştur. Kullanıldığı günden itibaren her geçen gün kullanıcı sayısını arttırmakta olan bu sosyal medya platformu cep telefonu, tablet ve bilgisayar gibi web tabanlı araçlar üzerinden kullanılmaktadır. Twitter anlık mesajlaşma imkânı sunarak kullanıcıların düşüncelerini, görüşlerini ve aktarmak istedikleri enformasyonu 280 karakter kısıtlamasıyla iletmektedir. Kullanıcılar mesaj göndermek istedikleri kişileri doğrudan seçebilmekte ya da okunmasını istedikleri Tweetlere etiketleyebilmektedir. Retweet özelliği ise kullanıcıların beğendikleri ya da takipçilerinin görmesini istedikleri Tweetlerin tekrar paylaşılmasını sağlarken, *hashtag* (#) özelliği ise belirli konular hakkında yazılmış Tweetleri bir araya getirmektedir.

Twitter diplomasisi, literatürde “Twiplomacy” ya da “dijital diplomasi” olarak da adlandırılmaktadır (Göksun, 2019, s. 142). Liderler ve bürokratlar, Twitter vasıtasıyla vermek istedikleri mesajları saniyeler içinde, doğrudan hedef kitleye aktarabilmektedir. Twitter, hükümet yetkililerinin, liderlerin ilgili konulara ve gelişmelere ilişkin görüşlerini ifade edebilmelerine olanak tanımakta (Chhabra R. , 2020, s. 4) ve resmi diplomatik kanallar olmaksızın halkla doğrudan iletişim imkânı sunmaktadır. Twitter, dış politika katılımına hareket kazandırmakta ve diplomatik ilişkileri daha şeffaf hale getirmektedir. Devletler de dış politikalarını belirlerken kamu görüşlerini Twitter platformu marifetiyle öğrenebilmektedir. Twitter kullanımı geleneksel diplomatik araçlarla aynı etkiye yol açmaktadır. Bu bağlamda birçok ülkenin diplomatik kurumları Twitter’ı kullanarak toplumla doğrudan iletişim imkanına ulaşabilmektedir.

Twitter genel olarak diplomasinin operasyonel olarak işleminde önemli bir işlev görmektedir. Devlet yetkilileri tarafından yerli ve yabancı diplomatik ilişkilerde vatandaşları bilgilendirme, cevap verme ve krize müdahale etme gibi çeşitli amaçlarla kullanılarak önemli bir diplomatik işlev yürütmektedir. Örneğin Türkiye’nin gerçekleştirdiği Barış Pınarı Harekati’nda ABD yetkilileri Twitter üzerinden Türkiye’yi suçlayıcı açıklamalarda bulunmuştur. Türkiye de operasyon boyunca Twitter’ı etkin bir şekilde kullanarak, hareketin desteklenmesine yönelik bir kamuoyu oluşturmaya çalışmıştır (Göksun, 2019, s. 138).

Twitter’da farklı ülkelerdeki diplomatların birbirleri arasındaki etkileşimleri ve iletişimleri resmi müzakerelerin habercisi olarak yorumlanmaktadır (Chhabra R. , 2020, s. 4-6). Buna ilave olarak Twitter’ın işlevsel kullanımı bazı sıkıntıları da beraberinde getirebilmektedir. Tweetlerin saniyeler içinde atılıyor olması ve kısa sürede dünyanın her yerine ulaşabilmesi yanlış anlaşılmalara sebep olabilmektedir. İnsanlar Tweetleri okuyup analiz ettiklerinde ülkenin resmi politikasını temsil ettiklerini düşünme eğilimindedir (Chhabra R. , 2020). Siyasilerin söylemleri Twitter’ın hassas bir ortama sahip olması sebebiyle bazen çatışmacı bir etki oluşturabilmektedir. Liderler tarafından ciddiyetin farkına varılmadan atılan bir Tweet, halk arasında dalga etkisine yol açabilmektedir. Örneğin Trump’ın Kuzey Kore lideri hakkında attığı Tweetler, Amerika ve Kuzey Kore arasındaki gerilimi tırmandırmıştır.

Twitter toplumsal hareketlerin örgütlenmesi için de bir ortam sunmaktadır. Arap coğrafyasında yaşanan toplumsal olaylarda (Arap Baharı) sosyal medyanın önemi bir kez daha görülmüştür. 2011 yılında Tunus’ta başlayan halk hareketi sosyal medyanın da etkisiyle kısa sürede tüm Arap coğrafyasına yayılmıştır. Twitter gibi uygulamalar kullanılarak örgütlenilmiş ve geniş katılımlı gösteriler organize edilmiştir (Babacan, Haşlak, & Hira, 2011, s. 77). Bu doğrultuda Twitter’ın bireysel, toplumsal ve siyasal anlamda önemli bir sosyal medya uygulaması olduğu ifade edilebilir.

Pratik Çerçeve: Twitter Paylaşımları Çerçevesinde Türkiye-İran İlişkileri: Erdoğan ve Rouhani Dönemi (2013-2021)

Dünya liderlerinin bir diplomasi aracı olarak en sık kullandıkları sosyal medya uygulamalarından birinin Twitter olduğundan bahsetmiştik. Bu sebeple çalışma, seçilen kişi ve kurumların Twitter hesapları kullanılarak yapılmıştır. Çalışma, Hassan Rouhani’nin Cumhurbaşkanı olarak seçildiği yılın 2013 olması sebebiyle bu tarihten başlamaktadır. 2013-2021 tarihleri ile sınırlandırdığımız çalışma, 8 yıllık zaman dilimine odaklanmaktadır. Bu yıllarda bahsedilen hesapların paylaştığı Tweetler analiz edilmiş ve Tweetlerin içeriği, iki ülke ilişkileri açısından yorumlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini, www.twitter.com adresinden taranarak belirlenmiş; incelenmiş hesapların devleti temsil eden kişi ve kurumlara ait resmi hesaplar olmasına dikkat edilmiştir. Özellikle mavi tık olarak adlandırılan onay rozeti olup olmadığına dikkat edilmiştir. Bu ölçümler neticesinde dört kişisel hesap ve iki kurumsal hesap belirlenmiştir. Bunlar: Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İran Cumhurbaşkanı Hassan Rouhani, İran Dışişleri Bakanı Muhammed Javad Zarif, Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve son olarak iki ülkenin resmi Dışişleri Bakanlık hesaplarıdır. Onay rozeti olmayan tek hesap İran Dışişleri Bakanlığı'nın hesabıdır. Çalışmada incelenmiş hesabın seçimi, İran Dışişleri Bakanı Javad Zarif'in ve İran Cumhurbaşkanı Hassan Rouhani'nin takip ettikleri aracılığıyla belirlenmiştir.

İncelenen hesapların Twitter'a katılma tarihlerine bakıldığında; Recep Tayyip Erdoğan 2009 yılında, Mevlüt Çavuşoğlu 2010 yılında, Türk Dışişleri Bakanlığı 2011 yılında, Hassan Rouhan 2013 yılında, Javad Zarif 2009 yılında ve İran Dışişleri Bakanlığı 2018 yılında Twitter hesabına sahip olmuşlardır. İncelenen hesapların toplam attıkları Tweet sayısı şöyledir: Hassan Rouhani toplam 3.599 Tweet, Javad Zarif toplam 1.154 Tweet, Recep Tayyip Erdoğan toplam 7.548 Tweet, Mevlüt Çavuşoğlu toplam 20.7 Tweet, İran Dışişleri Bakanlığı toplam 2.662 Tweet ve Türk Dışişleri Bakanlığı toplam 19.5 Tweet atmıştır (2 Mayıs 2021 tarihi temelinde). Kişisel resmi hesaplar arasında en çok Tweet atan hesap; Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'dur.

Çalışmada incelenen kişi ve kurumlara ait Tweetlerin bulunması için Twitter'ın arama filtreleri kısmında sunduğu "gelişmiş arama motoru" kullanılmıştır. Gelişmiş arama bölümüne incelenecek kişisel ve kurumsal hesaplar yazılmış ve anahtar kelimeler ile tarih aralığı ayarlanarak atılmış Tweetler görüntülenmiştir. İran tarafından atılan Tweetlere ulaşmak için anahtar kelimeler "Turkey", "Ankara", "Türkiye", "Erdoğan", "Çavuşoğlu" olarak belirlenmiştir. Türkiye tarafından atılan Tweetleri bulmak için belirlenen anahtar kelimeler "İran", "Iran", "Tahran"dır. Bu kelimelerin seçilmiş olma sebebi; iki ülkenin de birbirlerini doğrudan hedef aldıkları mesajlara ulaşmaktır.

Çalışma kapsamında, iki ülke arasında doğrudan gerçekleşen paylaşımlar incelenmiş; incelenen paylaşımların belli konular üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Bu konular daha çok iş birliği, (Yığıttepe, 2017, s. 22-30), ekonomik kalkınma, Suriye iç savaşı, karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesine yönelik temenniler, gerçekleştirilen politik zirveler, ortak basın toplantıları, bölgesel sorunlar, önemli gün kutlamaları, terör saldırılarına karşı başsağlığı mesajlarıdır. Twitter'ı aktif olarak kullanan iki ülke liderleri ve bakanları dış politikaya dair görüşlerini sık sık paylaşarak ilişkilerini daha görünür hale getirmişlerdir. Çalışmanın ana konusu Twitter aracılığıyla iki ülke arasındaki ilişkileri anlamaktır. Bu sebeple çalışmada siyasi liderler ve kurumların ikili ülke ilişkilerinde hangi amaçla Twitter'ı kullandığı ve bu Tweetlerin içeriğinin ne olduğu araştırılmıştır. Aşağıda 2013 ve 2021 arası seçilen 13 Tweet içerik analizi yönetimiyle incelenmiştir. Araştırmada 13 Tweet paylaşımının seçilmesinin sebebi; belirtilen zaman diliminde karşılıklı olarak etkileşim almış olmaları ve doğrudan iki ülke ilişkilerini açıklamaya yönelik ifadeler içermeleridir. Bu bağlamda Türk ve İranlı devlet adamları ve kurumların hesapları incelenerek, anahtar kelimelerin bulunduğu ve ikili ilişkiler açısından karakteristik özelliklere sahip Tweetler seçilmeye çalışılmıştır. Ele alınan Tweet paylaşımları, etkileşim ve karşılıklı cevap verme gibi genel kriterlere bakılarak seçilmiş ve Twitter diplomasisini analiz edebilmeye yönelik ifadeler içermesine dikkat edilmiştir.

Tweet captured by [screenshot.guru](#)

429817627860490388

Tweet 1. İran Cumhurbaşkanı Rouhani'nin Göreve Geldikten Sonra Türkiye Hakkındaki İlk Tweeti (30 Ocak 2014)

Hasan Rouhani Türkiye ile ilgili ilk Tweetini, 30 Ocak 2014 tarihinde Erdoğan'ın İran'a yaptığı ziyaret sonrası yayınlamıştır. Rouhani'nin Cumhurbaşkanı seçildikten sonraki ilk yabancı konuğu olan Erdoğan'ın ziyareti, son yıllarda yaşanan gerginlikleri azaltmak ve ilişkileri güçlendirmek için önemli bir adım olarak görülmüştür. Erdoğan, İran Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı İshak Cihangiri'nin daveti üzerine geldiğini belirterek, "Kendimizi ikinci evimizde hissediyoruz ve geldiğimiz andan itibaren gösterilen ev sahipliğine de özellikle teşekkür ediyorum" ifadeleriyle memnuniyetini dile getirmiştir. Ziyaret çerçevesinde İran Cumhurbaşkanı Hasan Rouhani ve dini lider Ali Hamaney ile görüşme gerçekleştiren Erdoğan'ın ele aldığı öncelikli konular, ekonomik iş birliklerinin güçlendirilmesi ve teröre karşı ortak adımlar atılması olmuştur. Bu doğrultuda iki ülke arasında "Yüksek Düzeyli İş Birliği Konseyi" kurulmasına yönelik ortak siyasi bildiri metni imzalanmıştır. Ziyaret sırasında imzalanan bir diğer anlaşma olan "Türkiye-İran Tercihli Ticaret Anlaşması" da iki ülke arasında ticari ve ekonomik iş birliğinin somut bir adımı olmuştur (İnat, 2014). Bu anlaşma Türkiye'nin İran'dan ithal edeceği tarım ürünlerinin ticaretine kolaylık sağlaması, İran'ın da Türkiye'den ithal edeceği sanayi ürünleri konusunda kolaylık sağlamasına yönelik düzenlemeler içermektedir. İran'a karşı uygulanan yaptırımlar düşünüldüğünde bu anlaşmanın özellikle İran için önemli olduğu aşikârdır. Bu bağlamda ikili arasında gerçekleşen verimli toplantı sonrası Rouhani'nin Twitter mesajı da iki ülke ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik olmuştur. Rouhani İran ve Türkiye'yi bölgede güçlü ülkeler olarak nitelendirerek, terör faaliyetlerinin engellenmesi için ekonomik iş birliğine işaret etmiş ve iki ülkenin teröre dair ortak adımlar atmasının önemli olduğunu vurgulanmıştır.

Tweet captured by [screenshot.guru](#)

700283042728910848

Tweet 2. İran Cumhurbaşkanı Rouhani'nin Türkiye'de Gerçekleşen Terör Saldırısına Dair Tweeti (18 Şubat 2016)

17 Şubat 2016 tarihinde, Ankara'nın Çankaya ilçesinde Genelkurmay Başkanlığının, askeri lojmanların ve Kara Kuvvetleri Komutanlığının bulunduğu bölgede, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait servis aracının geçişi sırasında, bomba yüklü bir araçla terör eylemi gerçekleştirilmiştir. Meydana gelen patlamada 28 kişi şehit olmuş ve 61 kişi de yaralanmıştır. Dönemin Başbakanı Davutoğlu, gerçekleşen bombalı saldırının PKK ile YPG tarafından ortaklaşa düzenlendiğini belirtmiştir (BBC News, 2016). Saldırı sonrası NATO ve dünya liderleri başsağlığı mesajı yayınlamıştır. Bu terör saldırısı sonrası İran Cumhurbaşkanı Rouhani de saldırıyı üzüntüyle karşıladıklarını belirten bir Tweet paylaşmıştır. Birçok kez teröre karşı iki ülkenin birlikte hareket etmesi gerektiğini belirten Cumhurbaşkanı Rouhani, gerçekleşen bu üzücü olayda Türkiye'nin yanında oldukları mesajını vermiştir.

Son kırk yıldır teröre çok sayıda kurban vermiş olan iki önemli bölge ülkesi Türkiye ve İran, çeşitli terör örgütü gruplarıyla mücadele etmektedir. Türkiye PKK, YPG, IŞİD, FETÖ, PŞK gibi çeşitli terör gruplarıyla mücadele ederken, İran'da DEAŞ, İKDP, El Ahvaziye, Ceyşu'l Adl gibi ayrılıkçı ya da mezhepçi terör gruplarıyla mücadele etmektedir. İran bu terör örgütlerine ABD gibi küresel ve İsrail, Suudi Arabistan gibi bölgesel bazı devletlerin destek verdiğini iddia etmektedir. Uzun yıllardır terör saldırılarına maruz kalan Türkiye de özellikle PKK ve YPG gibi terör örgütlerine destek veren yabancı güçlerle uğraşmaktadır. Bu bağlamda bu terör örgütleri ve arkasındaki aktörlerin amaçları analiz edildiğinde iki ülke açısından iş birliğinin zorunlu olduğu görülmektedir. Türkiye'nin İran ile terör konusunda aynı iradeyi paylaşıyor olması iki ülke içinde olumlu birer gelişmedir. Bu bağlamda kapsamlı iş birliklerine sahip olan iki ülke teröre karşı ortak operasyonlar da gerçekleştirmektedir.

Tweet captured by [screenshot.guru](https://www.screenshot.guru/)

1338735297735274501

Tweet 3. İran Dışişleri Bakanı Javad Zarif'in Amerikan Yaptırımlarına Dair Tweeti (15 Aralık 2020)

ABD, Türkiye'ye Rusya'dan S-400 hava savunma sistemi satın alması nedeniyle ekonomik yaptırım uygulama kararı almıştır. Konuyla ilgili olarak Türkiye Dışişleri Bakanlığı: "ABD'nin, S-400 hava savunma sistemlerini tedarikimiz nedeniyle bugün açıkladığı ve Türkiye'ye karşı tek taraflı yaptırımlar içeren kararını kınıyor ve reddediyoruz" açıklaması yapmıştır. ABD'nin diyalog ve diplomasi yoluyla çözüme yanaşmadığı ve tek taraflı yaptırımlara başvurduğu belirtilmiştir. ABD'nin, Türkiye'nin ulusal güvenliği ile ilgili olan bu meseleye karşı yaptırım kararı almasına İran, Rusya ve Azerbaycan gibi ülkelere tepki gelmiştir. Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, ABD'nin Türkiye'ye yaptırım kararını uluslararası hukuka karşı gerçekleşen kibirli bir duruş olarak nitelendirerek, bu vahim yanlıştan geri dönülmesi gerektiğini belirtmiştir (TRT Haber, 2020). Bu duruma İran Dışişleri Bakanı Zarif de tepki göstermiştir. 15 Aralık 2020 tarihinde yaptığı paylaşımda yaptırımı sert bir şekilde kınadıklarını belirten Zarif, Türk hükümetinin ve halkının yanında olduklarını belirtmiştir. "*#NeighborsFirst*" (Önce komşular) etiketli paylaşımda

ABD'nin uluslararası hukuku bir kez daha çiğnemekte olduğunu vurgulamıştır. İran'ın bu konudaki hassas tutumu uzun yıllardır ABD tarafından yaptırımlara maruz kalıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle İran'a uygulanan yaptırımlar bölgede Türkiye ve İran'ın yakınlaşmasına sebep olmuştur.

Atılan bu Tweetin Hanson'un belirttiği gibi dış politika hedeflerine yönelik açıklama yapmak ve çevrimiçi olarak önemli kitleleri bilgilendirmek için kullanıldığı görülmektedir (Hanson, 2012). Politik bir hedefe yönelik olarak eleştiri yapmak amacıyla İran, Twitter'ı doğrudan bir diplomasi aracı olarak kullanmıştır.

Tweet 4. Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Basın Açıklaması Sonrası Attığı Tweet (15 Haziran 2020)

İran Dışişleri Bakanı Zarif ve Türkiye Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, 15 Haziran 2020 tarihinde İstanbul'da bir görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşmede Türkiye-İran ilişkilerinin yanı sıra bölgesel ve uluslararası gelişmelerde ele alınmıştır. İki bakan "Diplomatik ve Konsüler Temsilciliklerimizin Taşınmazlara İlişkin Mutakabat Zaptı"nı imzalamıştır. Terörle mücadele ve güvenlik sorunlarının da ele alındığı görüşmeden sonra ortak basın toplantısı düzenlenmiştir. Toplantı sonrasında Çavuşoğlu mevkidaşı Zarif'i etiketleyerek, alınan kararlara ilişkin Twitter'da bilgi vermiştir. "Kardeşim" diyerek samimi bir dil kullanan Çavuşoğlu virüsün başlamasından sonra resmi olarak ağırladıkları ilk misafirin Zarifoğlu ve heyeti olduğunu belirtmiştir. Paylaşımında ABD'nin İran'a karşı uyguladığı tek taraflı yaptırımları eleştirerek iki ülke arasında iş birliği ve dayanışma vurgusu yapmıştır. İki liderin karşılıklı güven etrafında şekillenen görüşmesinde Suriye, Filistin, Afganistan ve Yemen konularında da somut adımlar atılması gerektiği vurgulanmıştır (İRAM, 2020).

Twitter vasıtasıyla yapılan bu paylaşım, Rashica'nın da ifade ettiği gibi artık sosyal ağların devlet adamları tarafından standart içerikler paylaşılmasından çok, dış politika hedeflerini açıklamaya yönelik olarak kullanıldığını göstermektedir (Rashica, 2018, s. 76). Dış politika hamleleri ve ikili ilişkilere yönelik ileriye dönük planlar Twitter aracılığıyla büyük çevrimiçi kitlelere duyurulmaktadır.

Tweet 5. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Suriye Meselesi İçin Yapılan Türkiye-İran-Rusya Üçlü Zirvesi Hakkındaki Tweeti (7 Eylül 2018)

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İran Cumhurbaşkanı Hasan Rouhani ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ana konusu "Suriye" olan üçlü zirve gerçekleştirmiştir. Astana mekanizması kapsamında gerçekleştirilen zirvelerin ilki 22 Kasım 2017 yılında Soçi'de, ikincisi 4 Nisan 2018 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir. Üçüncü kez, 7 Eylül 2018 tarihinde İran'ın başkenti Tahran'da yapılan Türkiye-İran-Rusya üçlü zirvesi, Cumhurbaşkanı Rouhani'nin ev sahipliğinde gerçekleşmiştir. Zirve sonrası yayınlanan 12 maddelik ortak bildiri Suriye krizine askeri çözüm getirilemeyeceği ve konunun Astana mutabakatı çerçevesinde ele alınacağı ifade edilmiştir. Suriye'nin egemenliği, bağımsızlığı, toprak bütünlüğünün korunması ve bölge devletlerin ulusal güvenliğini zayıflatmayı amaçlayan ayrılıkçı gündemlere karşı kararlılıkla durulması gerektiği vurgulanmıştır. Suriye'deki gerginliğin azaltılması ve Astana ruhuna uygun bir şekilde çözümlenebilmesi için Türkiye-İran-Rusya arasındaki üçlü eşgüdüm ve iş birliğinin devam etmesine yönelik karar alınmıştır (Dışişleri Bakanlığı, 2018). 7 Eylül 2018 tarihinde gerçekleştirilen üçlü zirvenin ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan konuyla alakalı twitter paylaşımında bulunmuştur. Suriye'de yaşanan iç savaşla ilgili toplanan üçlü zirvenin önemini vurgulayarak, Türkiye'nin bu süreçte siyasi ve insani olarak önemli bir mücadele gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Türkiye ve İran'ın Ortadoğu bölgesinde farklı menfaatleri olmasına rağmen bölgenin geleceği için bir araya gelmeleri ve Erdoğan'ın Rouhani özelinde samimi bir dil kullanması dikkat çekmektedir.

Tweet 6. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Türkiye ve İran Bölgesel İş birliğiyle İlgili Tweeti (20 Aralık 2018)

20 Aralık 2018 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın başkanlığında Türkiye-İran Yüksek Düzeyli İş birliği Konseyi V. Toplantısı düzenlenmiştir. Toplantı kapsamında İran Cumhurbaşkanı Rouhani ve beraberindeki heyet Türkiye'ye resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İran ile çok geniş alanda kapsamlı iş birliklerine sahip olduklarını belirterek, iki ülke ekonomik ilişkilerinin, siyasi ilişkilerle aynı seviyeye çıkarılmasını arzuladıklarını ifade etmiştir. Bu bağlamda ikili ticaret hacminin 30 milyar dolar seviyesine çıkarmayı hedeflediklerini ve Tercihli Ticaret Anlaşmasının genişletilmesinin bir dönüm noktası olacağı vurgulanmıştır. Bölgenin güvenliğinin sağlanabilmesi için İran ve Türkiye'ye büyük sorumluluklar düştüğünü belirten Erdoğan, Astana sürecinin de devam edeceğini dile getirmiştir. İran Cumhurbaşkanı Hasan Rouhani ise ilişkilerinin güçlendirilmesi amacıyla bir araya geldiklerini ifade ederek iki devletin bölgedeki güvenliğin ve istikrarın sağlanması yönünde önemli mücadeleler ifa ettiğini belirtmiştir (Deik, 2018).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Twitter hesabından toplantı sonrası bir paylaşımında bulunmuştur. Yapılan paylaşımında komşuluk, istişare ve iş birliği kavramları ön plana çıkarılmıştır. İki ülkenin köklü ilişkilere sahip olduğunu belirten Çavuşoğlu bölgedeki tehditlere rağmen iş birliğinin ve ilişkilerin devam edeceğini vurgulamıştır. Devlet liderleri ve yürütme organlarının Türkiye'de bir araya gelerek bölgesel politikalar üzerine yapılan istişare ve çalışmaların özeti mahiyetinde olan bu Tweet, Türkiye ve İran'ın Ortadoğu için birlikte attığı ve atacağı adımları uluslararası kamuoyuna ilanı şeklinde yorumlanabilir.

Tweet 7. İran Dışişleri Bakanı Javad Zarif'in ABD'nin Türkiye Politikaları Hakkındaki Tweeki (11 Ağustos 2018)

ABD Başkanı Donald Trump, 10 Ağustos tarihinde Twitter'da yaptığı paylaşım ile ülkesinin Türkiye'den çelik ve alüminyum ithalatındaki gümrük vergilerini iki katına çıkardığını açıklamıştır. Türk lirasının ABD doları karşısında hızla düştüğünü belirten Trump, Türkiye ile ilişkilerinin iyi olmadığını ifade etmiştir. Trump'ın açıklamalarına karşı Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, gerginliğe gerek olmadığını ve terör örgütlerine destek vermelerinin yanlış olduğunu belirten bir açıklama yapmıştır. ABD'nin yaptırımlarıyla mücadele eden İran'da bu duruma tepki göstermiştir. 11 Ağustos 2018 tarihinde İran Dışişleri Bakanı Javad Zarif yaşanan gelişmelerle ilgili olarak Twitter'dan ABD Başkanı Donald Trump'ın, NATO üyesi Türkiye'nin ekonomisine yönelik yaptığı açıklamaların utanç verici olduğunu ifade eden bir paylaşımında bulunmuştur. ABD'nin yaptırımlara ve zorbalığa bağımlılığını düzeltmesi gerektiğini aksi taktirde tüm dünya ülkelerinin sözlü kınamaların ötesine geçeceğini belirterek, "Biz daha önce de komşularımızın yanındaydık şimdi de yanlarında olacağız" ifadelerini kullanmıştır.

Tweet 8. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Türkiye-İran-Azerbaycan İş birliği Konusundaki Tweeki (30 Ekim 2018)

30 Ekim tarihinde İstanbul'da, Türkiye-Azerbaycan-İran Üçlü Dışişleri Bakanları toplantısı gerçekleştirilmiştir. Üç ülke arasındaki iş birliğinin geliştirilmesine yönelik olan toplantı sonrası bakanlar açıklama yapmıştır. İran Dışişleri Bakanı Zarif ülkeler arasındaki tarihsel ve kültürel bağlara dikkat çekerek var olan ortaklığın gelecekte de

devam edeceğini belirtmiştir. Üç ülkenin de ekonomik olarak gelişmesinin bölgenin yükselmesi açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'da toplantısı sonrası twitter hesabından toplantının verimli geçtiğine dair paylaşımda bulunmuştur. Üçlü iş birliğinin özellikle enerji güvenliği ve ulaşım alanında güçlendirilmesinin, bölgesel barış, istikrar ve refah üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu belirtmiştir. Samimi pozlar veren liderlerin fotoğraflarıyla desteklenen paylaşım uluslararası kamuoyuna birliktelik mesajı niteliğindedir.

Diplomaside sosyal medya kullanmanın önemini vurgulayan Yücel ve İzgi'ye göre dijital ortam, aynı zamanda bir diyalog mekanizmasını da beraberinde getirmektedir. Siyaset, Twitter'ı, ilişkilerine yönelik hedefleri ve planlamaları iletebilecekleri bir kanal olarak görmekte ve gerçekleştirdikleri diyalogları doğrudan büyük bir kitleye duyurarak faaliyetlerine dair bilgilendirme yapabilmektedir (Yücel & İzgi, 2013). Paylaşılan bu Tweetin içeriği de üç ülkenin ilişkilerine yönelik sosyal medyayı bilgilendirme ve önemli bir diyalog aracı olarak kullanıldığını göstermektedir.

Tweet 9. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığının Başsağlığı Mesajı İçeren Tweeti (28 Kasım 2020)

27 Kasım 2020 tarihinde, İran'ın nükleer programının önemli isimlerinden biri olan fizikçi Muhsin Fährizade Mahabadi suikast sonucu yaşamını yitirmiştir. Olaya ilişkin Türkiye dışişleri bakanlığı Twitter hesabından bir paylaşımda bulunmuştur. İran Hükümeti ve halkına başsağlığı dilekleriyle başlayan metinde, Türkiye'nin bölgede barış ve huzura zarar verecek her türlü terör hareketlerine karşı olduğu vurgulanmıştır. Atılan Tweet sıradan bir taziye mesajından fazlasını içermektedir. Dışişleri Bakanlığı attığı bu Tweetle başsağlığı mesajı dışında, Ortadoğu ile ilgili tedirginliklerini açığa çıkarmaktadır. İran'da ve bölgede yaşanacak terör faaliyetleri ve istikrarsızlığın Türkiye içinde istikrarsızlık getireceği endişesi ile atılan Tweet, İran Hükümetine itidal çağrısı da içermektedir.

Tweet captured by [screenshot.guru](#)

75969088850047972

Tweet 10. Türkiye'deki 15 Temmuz Darbe Girişimine Karşı Rouhani'nin Attığı Tweet (18 Temmuz 2016)

Türkiye'de 15 Temmuz 2016 tarihinde Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ) tarafından düzenlenen darbe girişimine karşı ilk tepki gösteren ülkelerden biri İran olmuştur. İran, darbe girişimi haberlerinin hemen ardından Rouhani önderliğinde Yüksek Millî Güvenlik Konseyini toplamıştır. Toplantı sonrası, Türkiye'de gerçekleştirilmek istenen darbe kınanmış ve şu anki iktidarın desteklediği açıklanmıştır. İran Cumhurbaşkanı Hasan Rouhani, darbe ve tankla halka zorbalık yapma döneminin geride kaldığını belirterek, sorunların oy sandığıyla çözüleceğini ifade etmiştir. Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı arayarak desteklerini ileten Rouhani, olay hakkında detaylı bilgi almıştır. 15 Temmuz darbe girişimine karşı Twitter hesabından da bir mesaj yayınlayan Rouhani, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile konuştuğunu belirterek Türkiye'de istikrarın sağlandığını ve bunun memnuniyetle karşılandığını ifade etmiştir. Son dönemlerde iki ülke arasında Suriye konusunda anlaşmazlık olmasına rağmen İran'ın darbe girişimine karşı Türkiye'yi desteklemesi, ilişkilere yönelik olarak atılmış önemli bir adımdır. İran'ın desteği, süreç içerisinde jeopolitik ve bölgesel konularda iki ülke ilişkilerinin gelişmesine ve dış politikalarında daha ılımlı bir yaklaşıma sebep olmuştur.

Çok yönlü olarak kullanabilen Twitter aynı zamanda kriz anlarında kitlelere açıklama yapmak ve eş zamanlı olarak durum hakkında bilgilendirmek için kullanılmaktadır. Geleneksel diplomaside daha uzun süren bu süreç sosyal medya aracılığıyla çok kısa sürmekte ve yaşanan etki devam ederken olay hakkında yorum ve bilgilendirme yapılabilmektedir.

Tweet captured by [screenshot.guru](#)

1226874066387412995

Tweet 11. İran Dışişleri Bakanı Zarif'in Türkiye ve Suriye İlişkilerine Yönelik Tweeti (10 Şubat 2020)

Türkiye'nin sınır güvenliğini sağlamak için Suriye'ye düzenlediği askeri operasyonlar kapsamında Türk askerlerinin şehit olması iki ülke arasındaki gerilimi arttırmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan rejime operasyonlarını durdurması için süre vermiş ve konuyla ilgili olarak yoğun bir diplomasi trafiği başlatmıştır. Türkiye'nin askeri operasyonlarına karşı çıkan İran da bu diplomasi trafiği içerisinde yer almıştır. İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif Twitter hesabından yaptığı paylaşımda, Türkiye ve Suriye'ye arabuluculuk teklifinde bulunmuştur. Zarif, iki ülkeyi kardeş ülkeler olarak nitelendirerek diyalogu kolaylaştırmak için hazır olduklarını belirtmiştir. Suriye ve Türkiye arasındaki gerilimin sadece terör grupları ve sponsorlarına hizmet ettiğini ekleyen Zarif, iki ülkenin birbirlerinin egemenlik ve toprak bütünlüğüne saygı duymasının zorunlu olduğunu ifade etmiştir. İran, Suriye'nin güvenliğini kendi güvenliği için zaruri gördüğü için Türkiye'nin bölgeye yönelik tüm askeri operasyonlarına karşı çıkmaktadır. Türkiye ve İran, Suriye konusunda farklı politikalara sahip olsalar bile çıkarları gereği ikili ilişkilerinde doğrudan çatışma içerisinde bulunmadan, diplomatik yollarla çözüm arayışı içerisinde olmuşlardır. Suriye konusunda tam bir çözüme kavuşulamamış olursa da kazan kazan politikası gereği iki ülke arasında stratejik ortaklık devam etmektedir.

Tweet 12. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Asya'da İş birliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı 5. Zirvesi ile İlgili Attığı Tweet (15 Haziran 2019)

15 Haziran 2019 tarihinde Tacikistan'ın başkenti Duşanbe'de, Asya'da İş birliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı (CICA) 5. Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi gerçekleştirilmiştir. Zirve kapsamında farklı devlet başkanlarıyla bir araya gelen Erdoğan, İran Cumhurbaşkanı Rouhani ile de ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşmede ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve bölgesel konularla ilgili gelişmeler değerlendirilmiştir. Twitter hesabından da paylaşımda bulunan Erdoğan ikili temaslarda verimli görüşmeler gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

Tweet 13. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun İran Dışişleri Bakanı Zarif'le Görüşmesine Dair Attığı Tweet (29 Ocak 2021)

İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif ve Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu 29 Ocak 2021 tarihinde İstanbul'da bir görüşme gerçekleştirmiştir. İki ülke arasındaki ilişkilerin yanı sıra Ortadoğu'daki gelişmeler de değerlendirilmiştir. Suriye, Irak ve Güney Kafkasya'daki sorunlar üzerine gerçekleştirilen görüşme sonrası Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu Twitter hesabından, görüşmeden sonra gerçekleştirilen basın toplantısına dair bilgiler vermiştir. Tweet, bölgesel konularla ilgili iki ülkenin atacağı ortak adımların uluslararası kamuoyuna ilanı şeklindedir.

Siyasetçiler, gerçekleştirdikleri diplomatik faaliyetleri Twitter hesapları üzerinden fotoğraf aracılığıyla paylaşarak kamuoyunu bilgilendirmektedir. Bu tarz faaliyetlerin en temel amacı, devletin gerçekleştirdiği resmi işleri daha etkin, hızlı bir şekilde duyurmak ve diğer uluslararası aktörleri kendi lehine etkilemektir. Adesina'ya göre Twitter diplomasisi, devletlerin ulusal marka değerini arttırmaları için oldukça etkili bir araçtır. Çavuşoğlu'da Twitter'ı etkili bir diplomatik araç olarak kullanarak siyasi faaliyetlerini yürütmektedir (Adesina, 2017, s. 5).

Sonuç

Teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan değişim toplumsal yaşamın her alanını etkilediği gibi diplomasi alanında da etkisini göstermiştir. Dijital diplomasi ve sosyal medya kullanımı 2000'lerden itibaren yeni bir sürece girmiş ve devletler bu diplomasi aracından etkin bir şekilde yararlanmaya başlamıştır. Devletler sosyal medya uygulamalarının hızından, kolaylığından, gündem belirleme ve gündem oluşturma gibi özelliklerinden yararlanarak kullanıcıları harekete geçirebilme özelliğine sahip olabilmektedir.

Sosyal medya araçlarından biri olan Twitter'ın politikanın her alanında giderek artış göstermesi ve diplomatlar tarafından aktif bir şekilde kullanılması sebebiyle akademik çalışmalarında bu alanda yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışmalardan biri, Ali Şevket Ovalı'nın "Türkiye-ABD İlişkilerinde Twitter Diplomasisi" adlı makalesidir. Makale Twitter diplomasisinin Türkiye-ABD ilişkilerindeki rolünü incelemektedir. Ovalı'ya göre

diplomatik ilişkilerde Twitter kullanımı sadece olumlu değil aynı zamanda olumsuz ilişkilere de yol açabilmektedir. Bu sebeple hem politikacıların hem de bürokratların paylaşım yapmadan önce danışmanlarının kontrolüne mutlaka başvurmasının gerekliliği belirtilmiştir. Konu ile alakalı diğer çalışma: Olubukola S. Adesina, "Foreign Policy in an Era of Digital Diplomacy". Makale politikada sosyal medya araçlarından faydalanmanın ülkelerin dış politikalarına etkisini incelemektedir. Artık ülkelerin bu dijital diplomasi çağında geride kalmayı göze alamayacağı ve dış politikalarını tasarlamak için önemli bir araç olarak sosyal medyayı kullanmalarının gerekliliği vurgulanmıştır.

Çalışma, teknolojik yeniliklerle ortaya çıkan dijitalleşme sürecinde sosyal medya uygulamalarından biri olan Twitter'ın iki ülke arasında hangi amaçlar doğrultusunda kullanıldığından yola çıkarak, kişi ve kurumların paylaşımlarını içerik analizi yöntemiyle incelemiştir. İran Cumhurbaşkanı Hassan Rouhani'nin Twitter'ı çok aktif kullanmadığı ve Türkiye hakkındaki paylaşımlarının az olduğu görülmektedir. Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Tweet sayısı incelendiğinde Hassan Rouhani'den daha fazla paylaşım yaptığı ve etkileşiminin daha çok olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın temel sorularından biri olan Twitter'ı hangi liderin daha etkili kullandığı sorusunun cevabı Recep Tayyip Erdoğan'dır. Paylaşımları incelendiğinde iki liderinde bazı temel konular üzerine yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu konular; terör faaliyetleri, ekonomik faaliyetler, Suriye krizi, güvenlik, başsağlığı mesajları, ziyaretler ve bölgesel konulardır.

Çalışmanın devamında Türkiye tarafından atılan tweetlerin incelenmesi ile Twitter'ın iki ülkenin Dışişleri Bakanları ve Dışişleri Bakanlıkları tarafından daha sık kullanıldığı ve etkileşimin daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve İran Dışişleri Bakanı Javad Zarif, Twitter diplomasisini etkin kullanarak iki ülke ilişkilerine yönelik önemli konuları gündeme getirmişlerdir. İki bakan da özellikle Suriye'deki iç savaşı tweetlerine taşıyarak ülkelerinin bu konuda çalışmalar yaptıklarını belirtmiştir. Bölgesel konularda gerçekleştirdikleri basın toplantılarını tweetlerinde paylaşarak, Twitter'ın önemli özelliğinden biri olan hedef kitlelere anında duyurma ve kamuoyunu bilgilendirme imkanından yararlanmaktadırlar.

Bu çalışma ile dijital diplomaside etkin bir rol üstlenmenin ülkeler arasındaki ilişkilere daha olumlu yansıdığı söylemek mümkündür. Paylaşımlarda samimi bir dil kullanılması ve görsel mesajlarla desteklenmesi kamuoyuna da birliktelik mesajı verilmesi olarak yorumlanabilir. Devletler sosyal medya aracılığı ile tüm dünyaya etkili bir mesaj verebilmekte ve güvenlik, siyasi ve ekonomik çıkarlarını duyurabilmektedir.

Türkiye ve İran Ortadoğu'da bölgesel güç olma niteliği taşıyan iki önemli devlet olarak karşımıza çıkmaktadır. Uzun yıllara dayanan ilişkilerde zaman zaman gerilimler yaşanmasına rağmen, iki ülke birbirine karşı dengeli politikalar izlemiş ve diplomasi kanalı daima açık tutulmuştur. Bölgedeki iki önemli güç olan Türkiye ve İran arasında geçmişten gelen bölgesel bir rekabet anlayışı da bulunmaktadır. Bu rekabet anlayışı Rouhani ve Erdoğan döneminde de devam etmekte ancak karşılıklı bağımlılık ve bölgesel çıkarlar temelinde bir iş birliği de yürütüldüğü görülmektedir. Twitter diplomasisinde açıkça görülen bu iş birlikleri sık sık paylaşımlarla desteklenmiştir. Rouhani ve Erdoğan dönemi ilişkilerinin tarihsel geleneğin devamı olarak rekabet ve iş birliği çerçevesinde uyumlu bir çizgide devam ettiği görülmektedir.

2010 yılında Arap halklarının demokrasi ve özgürlük talepleri sonucu ortaya çıkan Arap Baharı süreciyle birlikte, iki ülke ilişkileri boyut değiştirmiştir. Bu değişim Twitter

paylaşımlarına da yansımıştır. Ayaklanmaların Suriye de ortaya çıkması ve kısa sürede bir iç savaşa dönüşmesiyle beraber Suriye, iki ülke arasındaki rekabet alanı olmuştur. Türkiye ve İran, Suriye krizine yönelik anlaşmazlıklar yaşamalarına rağmen bir iş birliği zemini de oluşturabilmiştir. Özellikle 2017 yılından itibaren iş birlikleri artarak ortak tehditlere karşı birlikte hareket etme eğilimi göstermişlerdir. Terör ve bölgesel krizler iki ülkeyi dış politikada yakınlaştırmakta ve karşılıklı bağımlılık temelinde ilişkiler devam etmektedir. Türkiye ve İran arasında önemli sorundan biri olan Suriye konusunda ideolojik çıkarlarını bir kenara bırakarak anlaşması ve ekonomik ve siyasi ilişkilerini geliştirmeye çalışması iki ülkenin de yararına olacaktır. Bu bağlamda İki ülke tarihsel bağlarını ve sınır komşusu olduğunu unutmadan birbirlerine karşı dengeli bir dış politika izlemeye devam etmelidir. Türkiye ve İran arasındaki iş birliği Ortadoğu'nun istikrarı için kritik öneme sahiptir. Bu iş birlikleri her iki ülkenin ekonomisine ve toplumsal ilişkilerine olumlu yansımaktadır. Bu bağlamda özellikle iki ülkenin son dönemde ekonomik ilişkilerini geliştirmek için çeşitli zirveler ve toplantılar düzenledikleri görülmektedir. İran ve Türkiye tarafından yapılan Twitter paylaşımlarında düzenlenen zirveler ve toplantılara dair çeşitli bilgiler ve görseller paylaşarak bir iş birliği zeminin oluşturulmaya çalışıldığı kamuoyuna etkin bir şekilde duyurulmaktadır.

Kaynakça

- Adesina, O. S. (2017). Foreign Policy in era of Digital Diplomacy. *Cogent Social Sciences*, 3(1), 1-13.
- Alan, G. A., & Özlü, Ö. (2019). Kamu Diplomasisi Oluşturulmasında Dijital Diplomasinin Etkisi: Türkiye'de Bulunan Büyükelçiliklerin Twitter Kullanımı.
- Babacan, M., Haşlak, İ., & Hira, İ. (2011). Sosyal Medya ve Arap Baharı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 63-92.
- Bahtiyar, D. (2020). Bölgesel Güç Ekseninde Türkiye-İran İlişkileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Altınbaş Üniversitesi.
- BBC News. (2016, Şubat 17). Haziran 21, 2021 tarihinde https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/02/160217_ankara_patlama adresinden alındı
- Chhabra, R. (2020). Twitter Diplomacy: A Brief Analysis. *ORF Issue Brief*.
- Çolakoğlu, S. (2014). Dİplomasi. Ş. Kardaş, & A. Balcı (Dü) içinde, *Uluslararası İlişkilere Giriş* (s. 752). Küre Yayınları.
- Çömlekçi, M. F. (2019). Dijitalleşen Diplomasi ve Sosyal Medya Kullanımı: Büyükelçilik Facebook Hesapları Üzerine BİR Araştırma. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1).
- Deik. (2018, Aralık 20). *Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu*. Haziran 27, 2021 tarihinde https://www.deik.org.tr/uploads/turkiye-iran-is-forumu_-20122018.pdf adresinden alındı
- Dışişleri Bakanlığı. (2018, Eylül 7). *Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı*. Haziran 27, 2021 tarihinde <https://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakani-mevlut-cavusoglu-nun-iran-i-ziyareti-6-7-eylul-18.tr.mfa> adresinden alındı
- Doğan, M., & Çatal, B. (2018). Yeni Diplomatik Yöntemle: Çevre Diplomasisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16-31.
- Ekşi, M. (2020). Kamu Diplomasisi. A. R. Usul, & İ. Yaylacı (Dü) içinde, *Dönüşen Diplomasi ve Türkiyr* (s. 392). İstanbul: Küre Yayınları.

- Ekşi, M., & Taş, F. D. (2020). Dijital Diplomasi Yeni Bir Tür Diplomasi Midir? *Uluslararası kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 212-239.
- Göksun, Y. (2019). Operation Peace Spring and Twitter Diplomacy. *Journal of Current Research on Social Sciences*, 9(4), 137-168.
- Hallaç, E. (2020). 1979 İran İslam Devrimi Sonrası Türkiye-İran İlişkileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Bursa: Bahçeşehir Üniversitesi .
- Hanson, F. (2012). Baked in and Wired eDiplomacy@state. *Foreign Policy Paper Series*, 1-14.
- İnat, K. (2014, Ocak 30). *Başbakan Erdoğan'ın İran Ziyareti*. Temmuz 20, 2021 tarihinde <https://www.setav.org/basbakan-erdoganin-iran-ziyareti/basbakan-erdoganin-iran-ziyareti-2/> adresinden alındı
- İRAM. (2020, Haziran 15). *İran Araştırmaları Merkezi*. Haziran 21, 2021 tarihinde <https://iramcenter.org/haftalik-basin-ozeti-14-20-haziran-2020/> adresinden alındı
- Kılıçaslan, E. (2020). Kamu Diplomasisi Bağlamında Siyasal İletişimin Önemi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(24), 368-382. doi:DOI: 10.33692/avrasyad.831635
- Köse, E. (2017). Dijital Diplomasi'nin Sosyo-Ekonomik ve Sosyo- Politik Yapıya Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2347-2370.
- Küntay, B. (2021). Türkiye-İran İlişkilerinde Bölgesel Krizler ve Fırsatlar: Son Dönem Gelişmeleri Ekseninde Bir Değerlendirme. *TESAM Akademi Dergisi*(8), 1-24.
- Landler, M. (2014, February 4). *International New York Times*. 7 20, 2021 tarihinde <https://www.nytimes.com/2014/02/05/world/middleeast/in-the-scripted-world-of-diplomacy-a-burst-of-tweets.html> adresinden alındı
- Ovalı, A. Ş. (2020). Türkiye-ABD İlişkilerinde Twitter Diplomasisi. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 23-45.
- Rashica, V. (2018). The Benefits and Risks of Digital Diplomacy. *SEEU Review*, 1(13), 75-89.
- Sayın, Y., & Kılınçarslan, İ. Y. (2019). Rekabet ve İşbirliği Denklemi Türkiye-İran İlişkileri: Suriye Krizi Örneği. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 3(2), 237-257.
- Şahin, B. E. (2020). Ahmet Davutoğlu ve Mevlüt Çavuşoğlu'nun Dış Politika Perspektifinden Türk-İran İlişkileri. *Econder International Academic Journal*, 4(1), 169-189.
- TRT Haber. (2020, Aralık 15). *TRT Haber*. Haziran 21, 2021 tarihinde <https://www.trthaber.com/haber/gundem/abdnin-yaptirim-kararina-ankaradan-sert-tepki-538424.html> adresinden alındı
- Tüysüzöğlü, G. (2017). Türkiye ve İran Uluslararası Sistem Sorgusu Çerçevesinde Bir Araya mı Geliyor? *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 11-42.
- Uzun, Ö. (2013). The Arab Spring and Its Effect on Turkish-Iranian Relations. *Ortadoğu Etütleri*(4), 145-164.

Westcott, N. (2008). Digital Diplomcy: The Impact of the İnternet on İnternational Relations. *Oxford İnternet İnstıtute Research Report*.

Yiğittepe, L. (2017). *Avrupa Birliği'nde Güvenlik Politikaları ve Arayışları*. İstanbul: Cinius.

Yücel, G., & İzgi, H. İ. (2013). Twiplomacy Dünya Liderlerinin Digital Diplomasi Karnesi. *Digital Age*, 64.

Understanding Turkey-Iran Relations Through Twitter Diplomacy: Erdogan and Ruhani Periods (2013-2021)

Yusuf SAYIN (Assoc. Prof. Dr.)

Sümeyra AVCI (MA Student)

Muhammed CANDAN (MA Student)

Extended Abstract

Examining the relations between Turkey and Iran, as the two key countries of the Middle East, which hosted the most important events in world history, would be the right choice to accurately read all the times of Middle East. The relationship of Turkey and Iran, also of great importance in terms of the history of international relations, continues attracting the attention of many researchers, and this subject has been dealt with many different points since the past.

Under the changing conditions and developing technology of the world, there have been serious changes in every field of diplomacy. Examining the diplomatic activities that are carried out under the changing conditions and influence of developing technology in the two important countries of the Middle East -Turkey and Iran- would be an important effort in the literature. This study examines the relations of the two states as leader countries of the Middle East and reveals the effect of technology on diplomacy.

This study deals with the Erdogan-Rouhani period of Turkey-Iran relations through Twitter diplomacy and also examines the historical process of the relations between the two countries in depth, and it is made an effort to analyze bilateral relations with the posts made on Twitter as a virtual diplomacy platform during the Erdogan-Rouhani era. Some correspondences between the presidents of Turkey and Iran, foreign ministers and ministries are discussed. Additionally, Turkey-Iran relations are tried to be explained over the discourses of the people and institutions in question on Twitter. The study is carried out by selecting 13 Tweets from the posts covering 7 years.

When we think the effect of technology on diplomacy and politics, we observe that there are situations such as the proliferation of international communication channels, changes on instantaneous agenda, and news flows. Digital channels become an effective tool for establishing diplomatic relations and setting connections with countries. For the diplomacy traffic between countries to keep up with this change and to show the necessary reflex instantly, it is necessary to take advantage of the opportunities offered by technology. While countries are starting to experience political and diplomatic transformations with this digital revolution and socioeconomic, cultural, and political changes in addition to the development of communicational technologies, the change in the political structure and digital developments lead to a change in the concept of diplomacy.

In the age of digital diplomacy revolution, Turkey and Iran keep up with this revolution just as being in every country. As it's mentioned above, the influence of these two countries, of great importance for the Middle East, on regional politics is very important. In this point, examination of digital diplomacy in terms of Turkey-Iran relations will shed light on many points. This research is conducted using the Twitter accounts of selected

individuals and institutions, moving from these points. The study takes the matter, starting from the year 2013, when Hassan Rouhani was elected as President of Iran.

This study limited to 2013-2021 focuses on the 8-year time of the period. The content of Tweets shared by the mentioned accounts during these years are analyzed and interpreted in terms of relations between the two countries. The scope of the study examines observes that the analyzed posts focus on certain topics. These issues are set on mostly cooperation, terrorism, economic development, Syrian civil war, wishes for the development of mutual relations, political summits, joint press conferences, regional problems, important day celebrations, and condolence messages against terrorist attacks.

The administrators of the two countries, who actively use Twitter, have made their relations more visible by frequently sharing their views on foreign policy. Here, the main subject of this study is to understand the relations between the two countries through Twitter. For this reason, the research investigates for what purpose political leaders and institutions use Twitter in their bilateral relations and what the contents of these Tweets are.

The study examines the shares of individuals and institutions by the content analysis method, based on the purposes for which Twitter, one of the social media applications, is used between the two countries in the digitalization process emerging with the development of technology. As a result of the study, it is possible to say that taking an active role in digital diplomacy reflects more positively on the relations between countries. Using sincere language and supporting it with visual messages can be interpreted as giving a message of unity to the public. States can give an effective message to the whole world and announce their security, political, and economic interests through social media.

Turkey and Iran appear as two important states in the Middle East that have the characteristics of being a regional power. In spite of the tensions in long-standing relations from time to time, the two countries follow a balanced policy towards each other, and the channel of diplomacy always keeps open. In addition, there is also a historical understanding of regional rivalry between Turkey and Iran as the two important powers in the region. This understanding of competition continues in the Rouhani and Erdogan eras, but it is seen that cooperation is also carried out based on mutual dependence and regional interests.

The collaborations clearly seen in Twitter diplomacy are supported by frequent posts. It is seen that the relations between Rouhani and Erdogan continue in a harmonious line within the framework of competition and cooperation as a continuation of the historical tradition. The cooperation of Turkey and Iran is critical to the stability of the Middle East in this point. These collaborations have a positive impact on economic and social relations of both of the countries. In this context, it is seen that the two countries hold various summits and meetings in order to improve their economic relations in the recent period. It is effectively announced to the public that a cooperation ground is formed by sharing various information and visuals about the summits and meetings held on Twitter by Iran and Turkey.

Keywords: Diplomacy, International Relations, Iran, Twitter, Turkey.

Bu makale **intihal tespit yazılımlarıyla** taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by **plagiarism detection softwares**. No plagiarism detected.

Bu çalışmada “**Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi**” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the “**Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive**” were followed.

Yazarların çalışmadaki **katkı oranları**; birinci yazar %40, ikinci yazar %30, üçüncü yazar %30.

Contribution rates of the authors in the study; first author 40%, second author 30%, third author 30%.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile **çakar çatışması** bulunmamaktadır.

There is no **conflict of interest** with any institution or person within the scope of the study.